

Titel: Kapitle III.

Citation: "Kapitle III.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r03-shoot-chptrd1e45371.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitle III.

Om skriftlig Behandling af Sager.

I de Lande, hvor mundtlig Rettergang hersker, er der sædvanlig åbnet Adgang til

undtagelsesvis for uisse Tilfælde at stille en væsentlig skriftlig Behandling af Sagen i Stedet for den almindelige Procesmåde. For denne Ordning ligger den Betragtning til Grund, at der undertiden kan forekomme Processer, som frembyde en sådan Mængde af Stridsspørgsmål eller et få vidtløftigt eller indviklet Faktum, at Netten ikke vel vil være i Stand til under en mundtlig Forhandling at vinde et fuldstændigt Overblik over Sagen. For sådanne Tilfælde er der da givet Retten Bemyndigelse til at anordne skriftlig Behandling, i Reglen dog således, at der på denne som bestemmende Grundlag foregår en mundtlig Slutningsforhandling. En sådan Adgang til at fravige Mundtlighedsprincippet vil neppe heller ganske kunne undværes i det System, Kommissionen har bragt i Forslag. Vel tør det forudsættes, at en mundtlig Procesmåde i den Skikkelse, hvori det foreliggende Udkast har gennemført den, i Almindelighed vil være i Stand til at gjøre Fyldest ikke blot i simple Sager, men også i vanskelige Tilfælde, når Dommerens procesledende Myndighed benyttes på rette Måde. Men det lader sig dog ikke bestride, at der — om end kun rent undtagelsesvis — kan forekomme Retstrætter af en så indviklet Beskaffenhed, at en Afvigelse fra Mundtlighedsprincippet er hensigtsmæssig, såsom vidtløstige Regnskabssager o. lign. Om Sagen er af denne Beskaffenhed, er iøvrigt et Spørgsmål, hvis Afgjørelse må overlades til Rettens skjøen. Heri kunde vel synes at ligge en Fare for, at den skriftlige Behandlingsmåde, der efter Udkastets Forudsætning kun skal tjene som et Nødmiddel, faktisk vilde blive anvendt i større Udstrækning, fordi den stemmer med det hos os Tilvante og derfor formentlig falder i Sagsørernes og Dommernes Smag. Men derfor er ingen virkelig Fare. Erfaringen har vist, at selv i Lande, hvor en lignende Overgang fra skriftlig til mundtlig Procedure har fundet Sted, f. Ex. i Hannover, har der kun vist sig en ringe og bestandig aftagende Tilbøjelighed til at gjøre Brug af den skriftlige Behandlingsmåde, hvorfor man tør antage, at denne Institution heller ikke hos os vil blive benyttet på en Måde, som strider imod

det nye Systems Aand. Jo mere Dommerne og Sagførerne vænnes til den mundtlige Rettergang, jo større vil deres Utilbøielighed til at gribe til den besværlige og langsomme skriftlige Behandling erfaringsmæssig blive. Det vil derfor sikkert også hos os efterhånden komme dertil, at skriftlig Behandling kun anvendes i sjældne Undtagelsestilfælde, og muligvis vil der senere engang ligesom i flere andre Lande opstå Spørgsmål om helt at afskaffe den, fordi den næsten ikke benyttes; men det vilde dog være for dristigt allerede nu at stille Forslag herom. Lovforslaget har derfor ikke ovovet det, såmeget mere som det er at forudse, at Adgangen til skriftlig Behandling i større Sager vil tjene ikke lidt til at forsone mange af dem, der nære en vis Frygt for den mundtlige Procedure, med det nye System og berolige deres Frygt for, at der skal stilles for store Opgaver til Dommernes og Sagførernes Erne til hurtigt efter en mundtlig Fremstilling at overse Sagen.

Hvad angår den nærmere Ordning af den heromhandlede Procedure, hvile Udkastets Regler på det Synspunkt, at Afvigelserne fra den almindelige Procesmåde ikke bør strækkes videre, end praktiske Hensyn kræve. Den Behandling, der kan anordnes i Henhold til nærværende Kapitel, fremtræder derfor ikke ubetinget som en helt igjennem skriftlig Proces, men, forsåvidt en særlig Bevisførelse skal foregå, i Reglen som en skriftlig Procedure med mundtlig Slutningsforhandling. De Grunde, som tale for i et vist Omfang at bevare en skriftlig Procedure, finde nemlig ingen Anvendelse på Bevisførelsen. Skriftlig Behandling egner sig navnlig for vidtløftige Regnskabssager og andre Sager, i hvilke Faktum indbefatter en stor Mængde Detailler, der ikke ndgjøre et sammenhængende Hele, samt for Sager, i hvilke Faktum er meget indviklet, f. Ex. fordi tekniske Spørgsmål komme med i Betragtning eller fordi graphiske Hjælpe midler må sammenholdes med Frem-

stillinger eller desl. I sådanne Tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at anordne en skriftlig fixering af Stridspunkterne og overhovedet parternes saktiske Anbringender, således at en Indlægsveksling træder i Stedet for det

Procesafsnit, der i den almindelige Procedure betegnes som den førske mundtlige Forhandling. Derimod vil Bevisførelsen i disse Sager ordentligvis ikke frembyde en mere indviklet Karakter end i andre Tilfælde. Ofte vil sket ingen Bevisførelse ved Vidner, Syn og skjøen eller Parternes personlige Afhørelse behøves, ofte vil Bevisførelsen indskrænke sig til nogle enkelte Punkter, medens Sagen iøvrigt udelukkende beroer på skriftlige Legitimationsdokumenter. Der er derfor i de Sager, nærværende Kapitel har for Øje, ligeså fuldt

som i det almindelige System Grund til at bibeholde Umiddelbarhedsgrundsætningen, og da det — som tidligere påvist — i en Procedure, som hviler på hin Grundsætning, nødvendigvis må kræves, at Bevisførelse og Slutningsforhandling umiddelbart slutte sig til hinanden, må også denne sidske blive mundtlig. Efter Udkastets Forudsætning skal der derfor også i de heromhandlede Sager regelmæssig finde en mundtlig Bevisforhandling Sted, forsåvidt overhovedet en sådan behøves, se § 392, Som det vil erindres, kan der imidlertid efter Udkastets almindelige Regler under visse Omstændigheder gjøres Undtagelse fra Umiddelbarhedsgrundsætningen. Når der er gjort Brug af disse Bestemmelser, der selvfølgelig også sinde Anvendelse i de heromhandlede Sager, og Beviserne altså foreligge skriftlig, vil det kunne være hensigtsmæssigt, at Sagen i det Hele behandles skriftlig. For sådanne Tilfælde har Retten derfor Bemyndigelse til at tillade Parterne inden bestemte Frister at fremlægge et skriftligt Indlæg fra hver Side i Stedet for den mundtlige Slutningsforhandling, se § 392 i Slutn.

Med Hensyn til de enkelte Paragrafer i Kapitlet bemærkes Følgende:

Bestemmelse om, at skriftlig Behandling skal finde Sted, kan Retten ifølge § 388 træffe ikke blot ved Processens Begyndelse, men på ethvert Trin af Forhandlingerne. Det vil nemlig undertiden kunne stille sig således, at de Grunde, der tale for en sådan Foranstaltning, først træde klart frem under Forhandlingernes Gang. Som det fremgår af Paragrafens Affattelse kan skriftlig Behandling ikke

blot anordnes i Landsretssager, men også finde Anvendelse ved Underretten. Faktisk

vil der vel sjældent være Brug for denne Vehandlingsmåde i de Sager, som ere henlagte til Underretten; mm da dennes Kompetence kan udvides ved Parternes Vedtagelse (§ 8), må i al Fald af den Grund Adgang til skriftlig Behandling holdes åben også for Underretssagernes Vedkommende. Imod den Bestemmelse af Retten, hvorved skriftlig Behandling anordnes, bør der formentlig ikke kunne anvendes noget Retsmiddel, se § 388 i Slutn.; de Hensigtsmæssighedshensyn, hvorefter Afgjørelsen må træffes, kunne bedst vurderes af den Ret, for hvilken Sagen føres. Hvor skriftlig Behandling er anordnet, bortfalder efter Forholdets Natur nødvendigvis det, som tidligere måtte være mundtlig forhandlet i Sagen, hvorimod de skriftlig fastslåede Indrømmelser eller andre Erklæringer ikke ophøre at være bindende for vedkommende Part, fordi skriftlig Behandling bagefter anordnes. Den nye Procedure begynder med en under Rettens Ledelse stedfindende Indlægsveksling mellem Parterne, som kan strække sig til Duplik, se § 389. At disse Indlæg have en helt anden Betydning end de Processkrifter, der i den almindelige Procesmåde gå forud for den mundtlige Forhandling, er en Selvfølge. I den almindelige Procesmåde går Skrivvekslingen mellem Parterne kun ud på at forberede den mundtlige Forhandling, medens denne er det egentlige Grundlag for Sagens Afgjørelse, Netten stal altså ikke i Embeds Medfør påse, at den mundtlige Forhandling stemmer med de forberedende Processkrifter. Efter den Behandlingsmåde, som foreskrives i nærværende Kapitel, høre derimod Parternes Processkrifter, selv hvor en mundtlig Slutningsforhandling finder Sted, til det Grundlag, hvorpå Dommen bygges, se § 394. Når bortsees fra Bevisførelsen, er Skrift det alene Bestemmende ved Dommens Afsigelse, så at ikke blot Påstandene, men også Søgsmålsgrunde, Indsigelser såvelsom overhovedet faktiske Anbringender alene kunne komme i Betragtning, forsåvidt de enten indeholdes i de skriftlige Indlæg eller ere optagne i Protokollen.

Iøvrigt er Proceduren i de heromhandlede Sager med fornøden Lempelse ordnet efter det samme Mønster, som følges i den almindelige Rettergang. Derfor kommer en lignende Sondring som den, der kjendes i den almindeprocesmåde, til Anvendelse her, idet Bevisførelsen og de dertil sig knyttende Spørgsmål udskydes, indtil den ovenfor omtalte Indlægsveksling er sluttet. Når dette Punkt er nået, bliver Sagen at optage, og findes den da moden til endelig Påkjendelse, afsiger Retten strax Dom på det foreliggende helt skriftlige Grundlag, Finder Retten derimod, at der ikke på dette Trin kan afsiges Dom, fordi der mangler Bevis for Omstændigheder, som vilde være af Betydning for Sagens Afgjørelse, skal der, i Lighed med hvad der gjælder i det almindelige System, afgives en Kjendelse, hvorved det bestemmes, hvilke disse Omstændigheder ere, og i Forbindelse hermed berammes et Møde til Bevisførelsens Forberedelse, se § 390. Såvel denne som selve Bevisførelsen foregår derefter i Overensstemmelse med de almindelige Regler, altså mundtlig, forsåvidt der ikke i Medfør af de almindelige Regler, jfr, §§ 181 Litr. b og c og §§ 96, 203 og 232, gjøres Undtagelse fra Umiddelbarhedsgrundfætningen (§§ 391— 392). Ligeledes have Parterne strax mundtlig i Forbindelse med Bevisførelsen at fremsætte de yderligere Bemærkninger, som de ville knytte til deres tidligere skriftlige Udviklinger, alt forsåvidt ikke Retten i Henhold til sin i det Foregående omtalte Bemyndigelse tillader, at skriftlige Indlæg træde i Stedet for den mundtlige Slutningsforhandling. Når Bevisforhandlingen er tilende, afsiges Dom på Grundlag af de skriftlige Indlæg i Forbindelse med den mundtlige Bevisførelse og de dertil sig knyttende Slutningsforedrag, eller de skriftlige Beviser og Skutningsindlæg, hvor sådanne benyttes, se § 394.

Om Virkningen af Parternes Udeblivelse gives der i § 395 Regler, som ere simple Konsekventser af Procedurens Beskaffenhed. Udebliver Nogen af Parterne i et Retsmøde, forinden Sagen ved Indlægsvekslingens Slutning optages, bliver den efter Begjæring af den mødende Part at påkjeude på Grundlag af

de mellem Parterne indtil da vexlede Processkrifter og Dokumenter. Udebliver Parten fra det til

Bevisførelsens Forberedelse bestemte Retsmøde eller under Slutningsforhandlingen, bliver der at forholde efter den almindelige Procesmådes Regler om Udeblivelse.

Ifølge § 396 foregår Dommens Afsigelse efter de almindelige Regler, altså gennem mundtlig Votering, hvorefter Udkast til Dommen affattes efter Foranstaltning af Rettens Formand, jfr. §§ 281 og 282; dog er der af Hensigtsmæssighedshensyn givet Rettens Formand Bemyndigelse til at anordne skriftlig Stemmegivning, hvor Omstændighederne tale derfor.

Hvad angår Påanke, er det en Følge af Umiddelbarhedsgrundfætningens Fastholdelse i Bevisførelsen, at Rettens Bedømmelse af dennes Resultater ligeså lidt her som i den almindelige Procesmåde kan undergives Prøvelse i Påankeinstansen, jfr. Grundsætningen i §299. Ligeledes bliver der iøvrigt med Hensyn til Påanke at forholde efter de almindelige Regler (§397) kun med den Forandring, at Dommen afsiges på Grundlag af de vexlede Indlæg samt de gjorte Protokoltilførseler. At der i heromhandlede Sager ved Højesteret undtagelsesvis kan anordnes skriftlig Behandling (§ 398), stemmer med den almindelige Procesmåde, jfr. § 312.